

Д. А. Чижов

orcid.org/0000-0002-4843-0670

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри конституційного права та прав людини

Національної академії внутрішніх справ,

науковий співробітник

Науково-дослідного інституту державного будівництва

та місцевого самоврядування

Національної академії правових наук України

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Актуальність. В сучасній Україні, в умовах реформування всіх сфер суспільного життя, питання національної безпеки та механізму її забезпечення є одним із ключових. Складне міжнародне становище нашої держави, поширення тероризму у світі, посилення загроз громадянам, суспільству та національним інтересам вимагають ефективних заходів для забезпечення національної безпеки. Важливу роль відіграє юридична наука, яка не лише сприяє розширенню наукових знань з цього питання, а й допомагає сформулювати необхідні заходи щодо консолідації правового простору та вдосконалення правових засобів захисту суверенітету, національних інтересів та запобігання загрозам порушення прав і свобод людини у сфері національної безпеки. Теоретичні та практичні питання національної безпеки потребують системного та комплексного підходу, включаючи не лише загальнотеоретичні дослідження та наукові досягнення, а й практичні потреби інтересів особистої, соціальної та національної безпеки. Оскільки загальна безпека зростає та змінюється, з'являються нові загрози та виклики, а глобальний геополітичний простір динамічно змінюється, вони стають все більш актуальними.

Поняття національної безпеки та механізму забезпечення прав і свобод людини стало предметом загальнотеоретичних, так і галузевих досліджень, дана категорія досить давно увійшла до наукового обігу.

Аналіз досліджень і публікацій. Поняття національної безпеки досліджувалося ще працях Платона і Аристотеля, у філософських концепціях Т. Гоббса, Ф. Гегеля, І. Канта, Ж.Ж. Руссо, Д. Локка, Б. Спінози, та інших мислителів XVII–XIX ст.

Значний вплив на формування та розвиток сучасної теорії національної безпеки надали роботи таких зарубіжних авторів, як С. Макфарман, Д. Ромм, Дж. Даймонд, П. Палері, Р. Девіс, Б. Броуді, Г. Кан, Ч. Майер, Г. Ласвелл, Дж. Шлессінджер та інших.

Виділення не вирішених раніше проблем. Мета проведення наукового дослідження полягає в проведенні комплексного аналізу теоретико-правових основ реалізації міжнародних стандартів забезпечення прав людини у сфері національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Універсальні міжнародні стандарти захисту прав людини ґрунтуються на такому імперативному принципі (*jus cogens*) міжнародного права як принцип поваги до прав людини та основних свобод, який був закріплений у Статуті ООН від 26 червня 1945 року (*Charter of the United Nations, done at San Francisco June 26, 1945*) та офіційно визнаний таким у Заключному акті наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 року (*Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe (Helsinki, 1 August 1975)*).

Універсальні міжнародні стандарти є своєрідною деталізацією цього принципу та розробляються для чіткішого розуміння сутності цього принципу та єдиної його реалізації на територіях держав-учасниць. Як зазначає Т. Кортикова (*Tamara O. Kortukova, Maryna O. Dei, Andrii M. Blahodarnyi, Nataliya V. Kaminska. (2020)*) міжнародні стандарти захисту прав людини – це норми, закріплені в міжнародних актах (договори, резолюції, декларації), що визначають види

прав людини та містять мінімальні вимоги щодо їх захисту державами-учасницями (Tamara O. Kortukova, Maryna O. Dei, Andrii M. Blahodarnyi, Nataliya V. Kaminska, 2020, с. 321).

Термін «універсальний» можна розуміти з різних точок зору. Якщо дотримуватися природно-правової концепції розуміння прав людини, то універсальність стандартів виходить з універсальності самих прав людини. Разом про те, «універсальність» стандартів розглядається Д.С. Хофман (*Iris Geva-May, David C. Hoffman, Joselyn Muhleisen. (2018)*) з позиції джерела, у якому ці стандарти закріплені (*Iris Geva-May, David C. Hoffman, Joselyn Muhleisen, 2018, с. 18*).

Міжнародні стандарти захисту прав людини у сфері національної безпеки також можна класифікувати на імперативні (обов'язкові) та рекомендаційні стандарти. Зокрема, імперативними стандартами в Україні є стандарти, які закріплені в ратифікованих універсальних міжнародних договорах.

Ці стандарти з позиції А. Оніл (*Andrew O'neil. (2007)*) мають пріоритет над нормами національного законодавства і повинні застосовуватися українськими судами завжди у разі виникнення протиріч між ними. (*Andrew O'neil, 2007, с. 471*). Говорячи про універсальні імперативні стандарти захисту прав людини, слід зазначити, що найбільш значущими комплексними міжнародними актами, що їх закріплюють, є Статут ООН, Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року (*The Universal Declaration of Human Rights (UDHR) was proclaimed by the United Nations General Assembly in Paris on 10 December 1948*), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 року (*International Covenant on Civil and Political Rights. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966 entry into force 23 March 1976*), та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16 грудня 1966 року (*International Covenant on Economic, Social and Cultural Right. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966 entry into force 3 January 1976*), а також Факультативні протоколи до них, один з яких (Протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права).

Наведені вище міжнародні акти встановлюють основні універсальні міжнародні стандарти, які регламентують відповідні види права і свободи людини та заходи щодо їх захисту.

До першої категорії міжнародних стандартів захисту прав людини у сфері національної безпеки можна, на думку К. Фамер (*Clare Farmer. (2017)*) віднести такі громадянські та політичні права: право на життя; право на недискримінацію; право на ефективний правовий захист; свобода від катувань і жорстоких, нелюдських та таких, що принижують гідність людини поводження чи покарання; свобода від рабства; право на свободу та особисту недоторканність; право жертв незаконного арешту чи утримання під вартою на компенсацію; право ув'язнених на гуманне звернення та повагу до гідності, властивої людській особистості; право на незастосування позбавлення волі лише на тій підставі, що особа не в змозі виконати будь-яке договірне зобов'язання; право на вільне пересування та свобода вибору місця проживання; декларація про незастосування довільної депортації; декларація про рівність перед судами і судами і декларація про гарантії під час відправлення правосуддя; право на недоторканність особистого та сімейного життя; право на ведення державних справ як безпосередньо, так і за посередництвом вільно обраних представників; право на рівний захист; право на свободу думки, совісті та релігії; декларація про свободу думки; свобода від насильства на ґрунті національної, расової чи релігійної ненависті; право на мирні збори (*Clare Farmer, 2017, с. 493*).

Концепція національної безпеки реалізується в усьому світі. Хоча зміст терміну «національна безпека» сильно відрізняється в різних країнах, він передбачає захист прав і свобод людини і громадянина у більшості документів з національної безпеки. Національна безпека має міжнародно визнане значення. Це своєрідне людське існування, нація, країна, культура, традиції, звичаї, ресурси, які не тільки тісно пов'язують людей, а й пов'язують людей з історичною спадщиною та навколишнім середовищем (*Ipek Demirsu, 2017, с. 11*).

Перше, на що слід звернути увагу, це те, що національна безпека будь-якої країни пов'язана із захистом прав людини. Основною метою політики національної безпеки є забезпечення прав, свобод та інтересів суспільства та особи. Ці міжнародні стандарти створюють концептуальну основу для подальшого формування спеціальних міжнародних стандартів у різних

галузях. Ці стандарти визначені в міжнародних договорах з прав людини та інших міжнародних документах і отримали подальший розвиток у міжнародних документах з безпеки, розроблених під егідою Ради Європи, ОБСЄ, Організації Об'єднаних Націй, Європейського Союзу та МАГАТЕ.

Необхідно підкреслити, що сьогодні міжнародна безпека стикається з такими викликами та загрозами:

- 1) внутрішні конфлікти та громадянські війни;
- 2) міждержавний конфлікт;
- 3) розповсюдження зброї масового знищення та звичайної зброї;
- 4) організована злочинність;
- 5) тероризм та екстремізм;
- 6) глобальні конфлікти за доступ до обмежених ресурсів тощо.

На особливу увагу міжнародного співтовариства, як зазначає А. Конте (*Alex Conte (2010)*) заслуговують наступні загрози: екологічні проблеми, міжнародний тероризм, ядерна небезпека, діяльність тоталітарних сект, неконтрольована міграція, етнічні та релігійні конфлікти, організована злочинність (*Alex Conte, 2010, с. 398*).

На міжнародному рівні в умовах різноманітних викликів і загроз не існує єдиного універсального документа, який міг би встановити стандарти міжнародної та національної безпеки. Натомість була розроблена складна міжнародна поведінкова мережа з власними правовими нормативними актами, зосередженими на потенційних та реальних загрозах.

Міжнародні акти, що встановлюють стандарти у сфері національної та міжнародної безпеки, можна поділити на кілька видів за різними стандартами: предмет прийняття, об'єкт правового регулювання, форма правового регулювання, форма об'єктивації, зовнішня форма тощо. При виборі розумного методу опису системи міжнародних стандартів у сфері національної безпеки має сенс класифікувати їх відповідно до використовуваних тем, оскільки існування такої поведінки саме по собі є досягненням цих міжнародних організацій.

Саме завдяки яким як зазначає М. Фіннен (*Mark Finnane (2008)*) розроблено концепцію колективної безпеки, визначено основні глобальні загрози, сформовано стандартизовану систему контрзаходів. У сучасному міжнародному праві існує універсальна і регіональна система колективної безпеки. Універсальна система колективної безпеки створена в рамках Організації Об'єднаних Націй, основним її завданням є підтримання та зміцнення міжнародного миру та безпеки на основі спільних дій різних країн (*Mark Finnane, 2008, с. 20*).

Україна і у системі загальної безпеки, а також і в системі колективної безпеки Європейського регіону, проте не користується повною гарантією останньої як член Європейського Союзу. До елементів концепції колективної безпеки належать загальновизнані принципи і норми міжнародного права, система колективних заходів щодо запобігання і стримування загроз, система колективних дій з роззброєння, що містяться в Статуті Організації Об'єднаних Націй. Міжнародні стандарти, що визначають зміст міжнародної безпеки, не лише визначають джерело загроз, а й окреслюють співпрацю на міжнародному, регіональному та національному рівнях у сфері управління ризиками безпеки. Його основна мета – сприяння стандартизації законодавства про національну безпеку держав-членів міжнародних організацій та формування глобальної правової та фактично координаційної мережі.

Відповідно до Статуту ООН 1945 року метою ООН є підтримання міжнародного миру і безпеки. З цією метою Організація Об'єднаних Націй прийняла колективні заходи для запобігання та усунення загроз миру, припинення агресії, розвитку дружніх відносин між народами, розвитку міжнародного співробітництва та вирішення міжнародних проблем на основі поваги до принципів рівності та самовизначення людей. Економічні, соціальні, культурні та гуманітарні питання. (*United Nations Conference on International Organization Proceedings. Hoover Institution. Retrieved 20 October 2019*).

Слід зазначити, що в Статуті ООН принцип незастосування сили або загрози силою широко підтримується та захищається. Саме «Статут Організації Об'єднаних Націй» містить універсальні характеристики у сфері захисту прав і свобод людини, міжнародного миру та безпеки. Прийняті Генеральною Асамблеєю ООН міжнародні законопроекти розрізняються за

напрямок боротьби з сучасними загрозами для міжнародної безпеки: тероризм, піратство, використання ядерної зброї, екстремізм тощо.

Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй у багатьох своїх резолюціях розробила та уточнила рекомендації щодо міжнародної поведінки, пов'язаної з міжнародною та національною безпекою.

До них належать: Резолюція 1373 2001 року, Резолюція 1887 2009 року, Резолюція 2077 2012 року, Резолюція 2020 2011 року, Резолюція 1950 2010 року, Резолюція 1897 2009 року, Резолюція 1897 2009 року, Резолюція 2009 року, Резолюція 161, Резолюція 105, Резолюція 105, Резолюція 105, Резолюція 105 У 2008 р. Резолюція 30/15 від 2015 р. «Права людини та запобігання та придушення насильницького екстремізму» та багато інших резолюцій (United Nations Conference on International Organization Proceedings. Hoover Institution. Retrieved 20 October 2019).

Резолюції Ради Безпеки ООН використовуються для вирішення поточних і потенційних проблем безпеки, та забезпечення прав людини, введення санкцій та обмежувальних заходів тощо. На основі цих міжнародних дій країни – члени ООН сформулювали власні плани національної безпеки та інші стратегічні документи.

Ці плани та стратегії визначають зміст національної безпеки, джерело загроз, окреслюють важливість міжнародного, національного та субнаціонального співробітництва у сфері управління ризиками безпеки. Хоча різні країни по-різному тлумачать термін «національна безпека», більшість національних планів зазначає, що йдеться про захист країни та громадян. У всіх національних планах основним поняттям є термін «національна безпека». Як перша міжнародна організація, яка займається забезпеченням миру та безпеки у всьому світі та встановленням деяких ключових міжнародних стандартів, юридичні дії Ліги Націй залишаються актуальними. Вони містяться в таких документах: Брюссельська декларація про закони і практику війни 1874 р., Правила війни 1923 р.; Протокол 1925 р. про заборону використання задушливих, отруйних або інших подібних газів і бактеріальних агентів у війна тощо.

Природно, що деякі з них уже не відповідають сучасним реаліям, але саме в цих реаліях запроваджуються гуманітарні принципи війни та національної та міжнародної безпеки на основі мінімальних жертв і страждань. Пріоритетом політики безпеки та основною зовнішньої політики України є інтеграція до Європейського Союзу. Вирішальним чинником, тобто гарантом національного суверенітету та сили держав-членів ЄС протистояти зовнішнім загрозам, як і раніше, залишається військово-політичний блок НАТО, до якого входять майже всі країни ЄС (Alex Conte, 2010, с. 389).

Основні зусилля Міністерства національної оборони України у багатосторонньому співробітництві спрямовані на досягнення стандартів вступу України до Європейського Союзу та НАТО, забезпечення рівноправної та взаємовигідної співпраці з іншими зацікавленими партнерами у військовій, політичній та гуманітарній сферах.

Хоча Україна лише має намір приєднатися до спільної концепції безпеки Європи та Північної Атлантики, а міжнародні дії цих організацій не увійшли до національного законодавства, Україна поділяє та визнає її цінність. В статті 1 Північноатлантичного договору укладеного 1949 р. закріплено принцип мирного вирішення міжнародних спорів, захисту прав людини мирними засобами та таким чином, щоб не створювати загрозу міжнародному миру, рівню безпеки та справедливості, а також утримуватись у міжнародних відносинах від загроз порушення прав і свобод людини і громадянина чи застосування сили у будь-який спосіб (Clare Farmer, 2017, с. 493).

У контексті гібридної війни проти української держави міжнародні дії ОБСЄ набувають нового значення. Організація з безпеки і співробітництва в Європі почала приймати та підписувати низку документів щодо підтримки безпечного середовища в Європі. До них належать «Кодекс поведінки у військовій та політичній безпеці» 1994 року, Нова Європейська Паризька хартія» 1990 року, «Лісабонська декларація» 1996 року, «Стратегія ОБСЄ щодо реагування на загрози безпеці та Європейська стабільність», «Європейська хартія безпеки» 1999 року.

Концепція єдиної європейської безпеки стала дієвою відповіддю країн-членів ЄС на глобальні та міжрегіональні загрози. Європейська стратегія національної безпеки «Безпека Європи у кращому світі» прийнята у 2003 р. визначає, що загальною метою реалізації політики безпеки та зовнішньої політики ЄС є:

- захист фундаментальних інтересів, загальних цінностей та незалежності ЄС;
- підвищення рівня захисту країн-членів Європейського Союзу усіма можливими засобами;
- збереження миру, а також зміцнення системи захисту прав людини у сфері міжнародної національної безпеки;
- сприяння міжнародній співпраці у сфері захисту прав людини;
- зміцнення та розвиток принципів демократії, шанобливе ставлення та повага до основоположних прав та свобод людини.

Інтеграція України до Європейського Союзу є важливою в контексті входження до сформованої безпекової системи в регіоні.

Усі проаналізовані вище міжнародні договори, угоди, конвенції з прав людини, за міжнародними стандартами захисту прав людини є універсальними юридичними актами, що зобов'язують держави, які підписали та ратифікували їх, неухильно дотримуватися прав людини та громадянина у своїх країнах, забезпечувати консультативний, організаційний, судовий захист права і свободи людини, а також безпеку громадян. Усі наведені у міжнародних договорах міжнародні стандарти захисту прав людини є універсальними, що діють практично на всій планеті.

При розгляді справи «Орлик проти України», заява № 27454/11, рішення від 11.02.2016 року, крім вищезазначених можливих порушень прав, встановлених у статтях 3 та 6 Конвенції, заявники говорили про їхнє можливе переслідування державою з політичних мотивів. Згідно з максимальними критеріями ефективності, які ЄСПЛ визначив у своїй судовій практиці, таке розслідування має бути безстороннім, незалежним і підлягати громадському контролю, а уповноважені органи повинні діяти із найбільшою оперативністю та ретельністю. До того ж, і опозиційно налаштовані особи можуть чинити звичайні злочини на побутовому ґрунті, господарські злочини і це не може бути розцінено як переслідування з політичних мотивів (Case of Orlik v. Ukraine Application no. 27454/11. Judgment Strasbourg 11 February 2016).

У 2015 році, розглядаючи справу «Луценко проти України», заява № 29334/11, рішення від 11.06.2015 року, ґрунтуючись на доповідях Комітету ООН проти тортур за 2009 рік та Державного департаменту США, зазначив, що в Україні намітилися позитивні тенденції щодо імплементації міжнародних стандартів прав людини. Крім того, Суд акцентував увагу на тому, що реформи національної правової системи, що проводяться, вже не дозволяють однозначно стверджувати, що видача будь-якої особи в Україні призводитиме до застосування тортур. Суд визначив, що не встановив ймовірності порушень прав та заборон, встановлених у статті 3 та 6 Конвенції (Case of Lutsenko v. Ukraine, application no. 29334/11, Judgment Strasbourg of 11 June 2015).

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки та узагальнення:

1. Сьогодні головне питання, яке потребує вирішення – захист прав людини у сфері національної безпеки. Сучасне озброєння, його накопичення, тенденція до створення ядерного потенціалу не дають жодній країні світу почуватися в безпеці. Основною метою політики національної безпеки є забезпечення прав, свобод та інтересів суспільства та особи. Міжнародні документи з прав людини визначають основні стандарти гарантування національної безпеки та встановлюють концептуальні основи для подальшого розвитку спеціальних міжнародних стандартів у різних сферах. Стандарти, передбачені міжнародними договорами з прав людини, отримали подальший розвиток у міжнародних документах безпеки, сформульованих під егідою Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи, ОБСЄ, Європейського Союзу та інших інституцій.

2. На міжнародному рівні в умовах різноманітних викликів і загроз не існує єдиного універсального документа, який міг би встановити стандарти захисту прав людини у сфері міжнародної та національної безпеки. Навпаки, була розроблена складна міжнародна поведінкова мережа з власною правовою нормативною темою, зосередженою на потенційних і реальних загрозах.

3. Основною метою більшості міжнародних інструментів у галузі досліджень є сприяння стандартизації законодавства про національну безпеку держав-членів міжнародних організацій та створення глобальної мережі координації правової та фактичної інформації. Однак національні правові системи різного характеру призводять до відмінностей у фактичних результатах реалізації одних і тих самих міжнародних вимог. Тому міжнародна платформа реагування на виклики безпеки, сформована глобальними скоординованими діями різних країн щодо формування глобальної мережі, досі не реалізована.

Література

- Charter of the United Nations, done at San Francisco June 26, 1945. URL: <https://www.state.gov/charter-of-the-united-nations-san-francisco-june-26-1945/>
- Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe (Helsinki, 1 August 1975). URL: https://www.cvce.eu/en/obj/final_act_of_the_conference_on_security_and_cooperation_in_europe_helsinki_1_august_1975-en-26511c7f-1063-4ae9-83e5-16859194a144.html
- Tamara O. Kortukova, Maryna O. Dei, Andrii M. Blahodarnyi, Nataliya V. Kaminska. (2020). COVID-19: Regulation of Migration Processes in The European Legal Area. *Cuestiones Políticas* 38: Especial, pages 321–332.
- Iris Geva-May, David C. Hoffman, Joselyn Muhleisen. (2018). Twenty Years of Comparative Policy Analysis: A Survey of the Field and a Discussion of Topics and Methods. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice* 20:1, pages 18–35.
- Andrew O'neil. (2007). Degrading and Managing Risk: Assessing Australia's Counter-Terrorist Strategy. *Australian Journal of Political Science* 42:3, pages 471–487.
- The Universal Declaration of Human Rights (UDHR) was proclaimed by the United Nations General Assembly in Paris on 10 December 1948 (General Assembly resolution 217 A). URL: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- International Covenant on Civil and Political Rights. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966 entry into force 23 March 1976. URL: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>
- International Covenant on Economic, Social and Cultural Right. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966 entry into force 3 January 1976. URL: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cescr.aspx>
- Clare Farmer. (2017). Upholding whose right? Discretionary police powers to punish, collective 'pre-victimisation' and the dilution of individual rights. *Australian & New Zealand Journal of Criminology* 50:4, pages 493–509. Crossref
- Ipek Demirsu. (2017). Sovereignty Between Security and Human Rights Principles. Counter-terrorism and the Prospects of Human Rights, pages 9–39.
- Alex Conte. (2010). Human Rights Compliance in the Fight Against Terrorism. *Human Rights in the Prevention and Punishment of Terrorism*, pages 389–421.
- Mark Finnane. (2008). The public rhetorics of policing in times of war and violence: countering apocalyptic visions. *Crime, Law and Social Change* 50:1-2, pages 7–24.
- United Nations Conference on International Organization Proceedings. *Hoover Institution*. Retrieved 20 October 2019.
- Case of Orlik v. Ukraine Application no. 27454/11. Judgment Strasbourg 11 February 2016. URL: <https://international.vlex.com/vid/orlik-v-ukraine-593572134>
- Case of Lutsenko v. Ukraine, application no. 29334/11, Judgment Strasbourg of 11 June. 2015. URL: <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/orzeczenia-sadow/29334-11-lutsenko-v-ukraina-wyrok-europejskiego-521823136>

References

- Charter of the United Nations, done at San Francisco June 26, 1945. URL: <https://www.state.gov/charter-of-the-united-nations-san-francisco-june-26-1945/>
- Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe (Helsinki, 1 August 1975) URL: https://www.cvce.eu/en/obj/final_act_of_the_conference_on_security_and_cooperation_in_europe_helsinki_1_august_1975-en-26511c7f-1063-4ae9-83e5-16859194a144.html
- Tamara O. Kortukova, Maryna O. Dei, Andrii M. Blahodarnyi, Nataliya V. Kaminska. (2020). COVID-19: Regulation of Migration Processes in The European Legal Area. *Cuestiones Políticas* 38: Especial, pages 321–332.
- Iris Geva-May, David C. Hoffman, Joselyn Muhleisen. (2018). Twenty Years of Comparative Policy Analysis: A Survey of the Field and a Discussion of Topics and Methods. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice* 20:1, pages 18–35.
- Andrew Oneil. (2007). Degrading and Managing Risk: Assessing Australias Counter-Terrorist Strategy. *Australian Journal of Political Science* 42:3, pages 47–487.
- The Universal Declaration of Human Rights (UDHR) was proclaimed by the United Nations General Assembly in Paris on 10 December 1948 (General Assembly resolution 217 A). URL: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- International Covenant on Civil and Political Rights. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966 entry into force 23 March 1976. URL: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>
- International Covenant on Economic, Social and Cultural Right. Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 2200A (XXI) of 16 December 1966 entry into force 3 January 1976. URL: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cescr.aspx>

Clare Farmer. (2017). Upholding whose right? Discretionary police powers to punish, collective 'pre-victimisation and the dilution of individual rights. *Australian & New Zealand Journal of Criminology* 50:4, pages 493-509. Crossref

Ipek Demirsu. (2017). Sovereignty Between Security and Human Rights Principles. *Counter-terrorism and the Prospects of Human Rights*, pages 9-39.

Alex Conte. (2010). Human Rights Compliance in the Fight Against Terrorism. *Human Rights in the Prevention and Punishment of Terrorism*, pages 389-421.

Mark Finnane. (2008). The public rhetorics of policing in times of war and violence: countering apocalyptic visions. *Crime, Law and Social Change* 50:1-2, pages 7-24.

United Nations Conference on International Organization Proceedings". Hoover Institution. Retrieved 20 October 2019.

Case of Orlik v. Ukraine Application no. 27454/11. Judgment Strasbourg 11 February 2016. URL: <https://international.vlex.com/vid/orlik-v-ukraine-593572134>

Case of Lutsenko v. Ukraine, application no. 29334/11, Judgment Strasbourg of 11 June. 2015. URL: <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/orzeczenia-sadow/29334-11-lutsenko-v-ukraina-wyrok-europejskiego-521823136>

Анотація

Чижов Д. А. Міжнародні стандарти забезпечення прав людини у сфері національної безпеки. –

Стаття.

Важливою цивілізаційною метою на сучасному етапі світового економічного розвитку є забезпечення безпеки окремих осіб, націй та всього міжнародного співтовариства. Україна перебуває під тиском світової фінансово-економічної кризи. Тому нова стратегія національної безпеки приділяє особливу увагу основним стратегічним ризикам та загрозам соціально-економічній безпеці, таким як збереження забезпечення прав людини і громадянина.

Мета проведення наукового дослідження полягає в проведенні комплексного аналізу теоретико-правових основ реалізації міжнародних стандартів забезпечення прав людини у сфері національної безпеки.

Автор приходять до висновку, що сьогодні головне питання, яке потребує вирішення – захист прав людини у сфері національної безпеки. Сучасне озброєння, його накопичення, тенденція до створення ядерного потенціалу не дають жодній країні світу почуватися в безпеці. Основною метою політики національної безпеки є забезпечення прав, свобод та інтересів суспільства та особи. Міжнародні документи з прав людини визначають основні стандарти гарантування національної безпеки та встановлюють концептуальні основи для подальшого розвитку спеціальних міжнародних стандартів у різних сферах. Стандарти, передбачені міжнародними договорами з прав людини, отримали подальший розвиток у міжнародних документах безпеки, сформульованих під егідою Організації Об'єднаних Націй, Ради Європи, ОБСЄ, Європейського Союзу та інших інституцій.

На міжнародному рівні в умовах різноманітних викликів і загроз не існує єдиного універсального документа, який міг би встановити стандарти захисту прав людини у сфері міжнародної та національної безпеки. Навпаки, була розроблена складна міжнародна поведінкова мережа з власною правовою нормативною темою, зосередженою на потенційних і реальних загрозах.

Основною метою більшості міжнародних інструментів у галузі досліджень є сприяння стандартизації законодавства про національну безпеку держав-членів міжнародних організацій та створення глобальної мережі координації правової та фактичної інформації. Однак національні правові системи різного характеру призводять до відмінностей у фактичних результатах реалізації одних і тих самих міжнародних вимог. Тому міжнародна платформа реагування на виклики безпеки, сформована глобальними скоординованими діями різних країн щодо формування глобальної мережі, досі не реалізована.

Ключові слова: права людини, свободи людини, національна безпека, міжнародні стандарти, зарубіжний досвід.

Summary

Chyzhov D. A. International standards for ensuring human rights in the field of national security. – Article.

An important civilizational goal at the present stage of world economic development is to ensure the security of individuals, nations and the entire international community. Ukraine is under pressure from the global financial and economic crisis. Therefore, the new national security strategy pays special attention to the main strategic risks and threats to socio-economic security, such as the preservation of human and civil rights.

The purpose of the research is to conduct a comprehensive analysis of the theoretical and legal basis for the implementation of international human rights standards in the field of national security.

The author concludes that today the main issue that needs to be addressed is the protection of human rights in the field of national security. Modern armaments, their accumulation, the tendency to create nuclear capabilities do not allow any country in the world to feel safe. The main purpose of national security policy is to ensure the rights, freedoms and interests of society and the individual. International human rights instruments set out basic standards for ensuring national security and establish a conceptual framework for the further development of special international standards in various fields. The standards set out in international human rights treaties have been further developed in international security instruments formulated under the auspices of the United Nations, the Council of Europe, the OSCE, the European Union and other institutions.

At the international level, in the face of various challenges and threats, there is no single universal document that could set standards for the protection of human rights in the field of international and national security. On the contrary, a complex international behavioral network has been developed with its own legal normative theme focused on potential and real threats.

The main purpose of most international research instruments is to promote the standardization of national security legislation of member states of international organizations and to create a global network for the coordination of legal and factual information. However, national legal systems of different nature lead to differences in the actual results of the implementation of the same international requirements. Therefore, the international platform for responding to security challenges, formed by the global coordinated actions of different countries to form a global network, has not yet been implemented.

Key words: human rights, human freedoms, national security, international standards, foreign experience.